

25. 2. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Internetový arbitr

Stává, že dochází ke sporům či nedorozuměním mezi uživateli, zákazníky, služeb informační společnosti a jejich poskytovateli. Někdy tyto spory nejsou nijak závažné, občas ale mohou doznávat až celosvětový význam. Poměrně často, nikoli ale vždy, se jedná o spory právního rázu spotřebitelského. Na uživatelském (věřitelském) místě ovšem mohou místo spotřebitele vystupovat i jiní zákazníci; tzn. i podnikatelé nebo státy.

Hledejme racionální řešení sporů v době vypjatých emocí a střetů o hodnoty a o to, co, je, nebo není společensky škodlivé. Naznačuji zde, že postup může být jednoduchý a levný.

Podstata a smysl spočívají v tom, aby spotřebitelská a vůbec zákaznická práva a právní zájmy na svobodném šíření informací skrze služby informační společnosti byly účinně právně chráněny proti jejich vyloučení, omezení či jinému narušení nebo ohrožení. A to zejména z hlediska možného zneužití hospodářské síly poskytovatele služby.

Technologické platformy ovšem slouží nejen za elektronická tržiště, ale též za veřejná fóra bez ohledu na obchody. Proto se nepřímo, alespoň některé z nich, dotýkají i moci politické. Zdaleka se nejedná jen o soukromé věci spotřebitelské, ale i o záležitosti veřejného pořádku, veřejného zdraví a bezpečnosti státu neboli o veřejná blaha na určitém státním území.

Spory o plnění závazků

Poskytovatel služby informační společnosti, která spočívá v zákaznickém elektronickém ukládání informací (obsahu), někdy sám poruší své **obchodní podmínky**, které jsou součástí **distančně uzavřené adhezní smlouvy** se zákazníkem.

Například tím, že v **rozporu s obchodními podmínkami** poskytovatel služby smaže nebo jinak zneprístupní zákaznický vložený příspěvek kupříkladu na internetovém blogu anebo zneprístupní celý blog apod. Anebo v rozporu se sjednanou smlouvou, jíž jsou obchodní podmínky součástí, omezí viditelnost, šiřitelnost, trvalost či jinou veřejnou dostupnost příspěvku (vloženého obsahu) či omezí jeho hospodářský význam anebo důležitost, a to i ztrátou či omezením zákazníkem placené propagace nebo širokého sdílení na veřejnosti apod. Může se jednat jen o „pouhé“ upozadění zobrazování vloženého příspěvku, což je způsob veřejného potlačení jeho obsahu.

Rozhodné je, zda se tak stalo v **souladu se smlouvou**, resp. obchodními podmínkami, anebo nikoli. Kupříkladu smluvní zásady komunity „Přátel Islandu“ zjevně poruším vkládáním zcela nesouvisících příspěvků z dovolené v Jordánsku. Od jasných případů zjevně protiprávně vložených příspěvků, **narušujících společný zájem** příslušníků určité komunity, se dostáváme k celé škále možných obsahových a významových pochybností. Nakonec až k hrozbě či naplnění zneužití hospodářské síly poskytovatele služby na úkor zákaznické veřejnosti. Vyloučit nelze případ, kdy by za hospodářskou silou stála síla politická, která by mohla všeobecně prosazovat vlastní politický názor na úkor svobodného šíření názorů odlišných.

Neoprávněným zásahem týkajícím se zneprístupnění nebo omezení vloženého obsahu by poskytovatel ukládací služby (dlužník) **porušil smlouvu** a dostal by se coby dlužník do **prodlení s plněním svého dluhu** vůči zákazníkovi. Jednalo by se o **vadné plnění dluhu** v rámci závazkového

práva.

Poskytovatelé ukládacích služeb nabízejí spotřebitelům podmínky, za nichž mohou uplatnit svá **práva vznikající z vadného plnění služby** (reklamace). Ujednání vylučující nebo omezující spotřebitelova práva z vadného plnění nebo na náhradu újmy jsou zakázána. I tak se ale v praxi stává, že reklamace je vyřízena jako neoprávněná, čímž dochází ke sporu.

Zákazník (věřitel) má podle občanského zákoníku právo vymáhat po poskytovateli služby splnění dluhu. Například **odstraněním závadného** (omezujícího) **stavu** obnovením plného veřejného zpřístupnění vloženého obsahu. To znamená **uvedením do původního stavu**, který byl po právu. A to i soudně, nelze-li jinak. **Náhrada škody**, včetně ušlého zisku, způsobené věřiteli (zákazníkovi) **dlužníkovým porušením smluvní povinnosti** zůstává nedotčena.

Podle práva EU by se **spotřebitelské smlouvy** - při neexistenci smluvními stranami zvoleného práva - zásadně řídily **právem země**, v níž má **spotřebitel obvyklé bydliště**; viz čl. 6 odst. 1 písm. a) nebo b) *nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)*. Český zákon o mezinárodním právu soukromém by se použil až v návaznosti na citované nařízení nebo mezinárodní smlouvu. Spotřebitelskou smlouvou se zde rozumí smlouva uzavřená **fyzickou osobou** za účelem, který se **netýká** její profesionální nebo podnikatelské činnosti (spotřebitelem), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (obchodníkem); viz čl. 6 odst. 1 cit. nař.

Spotřebitelem tedy **není** například spolek, politická strana či stát. V takovém případě by se smlouva o poskytování služeb, aniž by došlo k volbě práva, zásadně řídila **právem země**, v níž má **poskytovatel služby místo ústřední správy**, resp. místo podnikání podle své právní povahy. Má-li taková osoba svou ústřední správu například v Irsku, smlouva by se řídila irským právem.

Je-li zákazník v právním postavení **spotřebitele**, může požádat Českou obchodní inspekci o **mimosoudní řešení spotřebitelského sporu**, pakliže by nebyl urovnán zejména reklamací. A to i dálkově na jednoduchém elektronickém formuláři. Pravidla mimosoudních řešení sporů se řídí *zákonem o ochraně spotřebitele (zák. č. 634/1992 Sb., v pozdějším znění) nebo nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line)*.

Česká obchodní inspekce (ani jiný poskytovatel služeb mimosoudního řešení spotřebitelských sporů) tu ale nemá přiznánu žádnou rozhodovací pravomoc. Nejedná se zde ani o správní trestání či jiná správní opatření, nýbrž „jen“ o vedení sporných stran k narovnání sporu. Účel spočívá v **odtížení soudů** od obvykle méně závažných případů. **Vedle** toho by ovšem mohl být podán spotřebitelský **podnět** k zahájení správního řízení s poskytovatelem služby. Mělo by tu ale existovat **důvodné podezření** ze spáchání přestupku z jeho strany.

Je-li zákazník **spotřebitelem**, může podle práva EU podat žalobu u **soudu**, kde má **bydliště**, což obvykle bývá pro spotřebitele snadnější a méně nákladné, nežli podání žaloby u soudu zahraničního.

Například u potenciálního **spotřebitelského sporu** s irskou obchodní korporací *Meta Platforms Ireland, Ltd*, se kterou spotřebitelé uzavírají adhezní smlouvy o službách společenské sítě *Facebook* v EU, EHP a Spojeném království, by to byl kupříkladu Okresní soud ve Vsetíně (podle bydliště spotřebitele); viz čl. 18 odst. 1 *nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění)*, zvané *Brusel I bis*. Český soud by rozhodoval spotřebitelský spor podle **českého práva**, zejména podle občanského zákoníku; viz čl. 6 cit. nař. č. 593/2008 (Řím I). Podle

českého práva by však takovýto spor rozhodoval i irský soud, pakliže by spotřebitel s obvyklým bydlištěm v Česku podal žalobu u irského soudu podle sídla poskytovatele služby. V takovém případě lze ale rozumně očekávat možnou náročnost řízení, jestliže by irský soud musel vyložit a použít české právo.

Podobně by tomu bylo v případě **spotřebitelsky** potenciálně žalovatelné irské obchodní korporace *Google Ireland Limited*, poskytující služby informační společnosti na platformě s názvem *YouTube*, jež jsou rovněž tak zaměřeny na mnoho zemí včetně Česka, kde má spotřebitel bydliště. Rovněž tak bychom mohli zmínit irskou korporaci *Twitter International Company*, která poskytuje služby na technologické platformě *Twitter*.

Stále **nedoceněnou roli** u nás sehrávají tzv. **zastánčí právnické osoby** jednající vlastním jménem ve veřejném zájmu. Na mysli mám jednak **spotřebitelské právnické osoby** podle spotřebitelského práva, jednak **právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a spotřebitelů** podle práva proti nekalé soutěži dle občanského zákoníku. Uplatnění (žalobních) nároků **odstraňovacího** (obnovovacího) nebo **zdržovacího** (zakazovacího) vlastním jménem těchto právnických osob by za určitých okolností mohlo být na místě. Nejedná se o nic, co by bylo v českém právu nové. Stačí jen v praxi plně využívat státem dávno nabídnuté zákonné ochranné nástroje v poměrech soukromého práva.

Poskytováním služeb informační společnosti lze spáchat **civilní delikty** jako je **škoda** nebo **nekalá soutěž** aj. V EU a EHP platí úprava rozhodného práva podle *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)*. Půjde například zásadně o **právo země**, kde **škoda vznikla**, resp. pravděpodobně vznikne, což může být a bývá země uživatele služby, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody; viz čl. 4 odst. 1 cit. nař. U závazku z nekalé soutěže půjde o **právo země**, ve které dochází nebo pravděpodobně dojde k **narušení** soutěžních vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů (čl. 6 cit. nař.).

Nehmotný majetek zahraničních osob ze třetích zemí

Otázkou zůstává, nakolik v praxi využíváme ustanovení občanského soudního řádu o **místní příslušnosti soudu** v právních případech s **cizím prvkem**. Samozřejmě tím mám na mysli stav, kdy je dána **pravomoc** českých soudů k projednání a rozhodnutí sporu. Nikoli pravomoc soudů cizozemských.

Jedná se o případy, kdy **není sjednána mezinárodní smlouva**, která by měla přednost před občanským soudním řádem, a právo EU s rozsahem pro celý EHP, ač je rovněž přednější, **nelze použít** pro svou omezenost; srov. cit. nař. č. 1215/2012, tzv. *Brusel I bis*. Proti zahraniční osobě, která nemá jiný příslušný soud v České republice, pak lze uplatnit majetková práva u českého soudu, v jehož obvodu má **majetek** (§ 86 odst. 2 o. s. ř.). To se týká i českých osob. Proti takové zahraniční osobě lze **navíc**, alternativně, podat žalobu **i** u soudu, v jehož obvodu je v České republice umístěn její **obchodní závod** nebo **organizační složka obchodního závodu** (§ 86 odst. 3 o. s. ř.).

Majetkem na území České republiky může být majetek jak hmotný, tak nehmotný. Z důvodu vyloučení pochybnosti o tom, v jakém soudním obvodu je umístěn nehmotný majetek, nezbyvá, nežli procesněprávní pojem „majetek“ **výkladově zúžit** jen na takový nehmotný majetek (**vedle** majetku hmotného), který je **úředně zapsán**. Jedná se tedy jen o zapsané průmyslové vlastnictví nebo o zapsaná práva odrůdová, a to pouze tehdy, jestliže takovýto majetek vyvolává věcně právní účinky na území České republiky. V praxi se jedná zejména o ochranné známky, a to nejen české, ale i mezinárodní nebo ochranné známky EU s účinky na území České republiky. Můžeme zmínit též průmyslové vzory (designy), patenty apod.

Jak určit soud, v jehož obvodu by byl takovýto majetek?

Nabízí se dva postupy. Jednak právním výkladem tak, že se jedná o soud, v jehož obvodu je sídlo zápisného úřadu, zejména sídlo Úřadu průmyslového vlastnictví, tj. obvod Praha 6. Z toho by pak byla vyvozena místní, ale potažmo i věcná příslušnost soudu; tzn. Obvodní soud pro Prahu 6 nebo Městský soud v Praze podle věcné příslušnosti. Vycházím z toho, že kupříkladu sama ochranná známka jako nehmotný majetek je svou věcnou povahou potenciálně všudypřítomná. Proto musíme výkladově zvolit „pevný“ majetkový určovatel, jímž je zápisný (rejstříkový) úřad, resp. jeho sídlo. Jisté pochybnosti vznikají tam, kde je zápisný úřad usídlený v cizině, avšak věcně právní účinky jeho zápisu či jiného podobného aktu nastávají na území České republiky. Zde se nabízí postup podle podobnosti při sledování stejného nebo srovnatelného účelu, anebo použití jiného procesního ustanovení, které zmiňuji dále.

Druhý postup nabízí také řešení, leč bývá zdlouhavější. Jedná se o použití § 11 odst. 3 o. s. ř., podle kterého, jde-li o věc v pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit, určí Nejvyšší soud, který soud věc projedná a rozhodne.

Čili, spadá-li řízení a rozhodnutí do pravomoci českých soudů, místně příslušný soud se „nějak“ právně určí. Otázkou však může být vykonatelnost takového soudního rozhodnutí v cizině.

Výkon českého soudního rozhodnutí v cizině by se řídil mezinárodním právem nebo právem EU. Pokud by v poměru k určitému státu taková úprava nebyla, odvisel by výkon českého soudního rozhodnutí v cizině od uznání takového rozhodnutí cizozemským, zpravidla vysokým, soudem podle tamějšího procesního práva. Roli by hrálo zejména to, zda by takovému uznání bránil tamější veřejný pořádek, anebo ne.

Právní otázka **podrobitelnosti zahraničních osob** pod pravomoc a příslušnost českých orgánů veřejné moci se ovšem netýká jen českých soudů, ale i českých **správních orgánů**. Na tuto stránku věci bychom neměli zákonodárně-politicky zapomínat.

V podstatě se jedná o to, zda a nakolik je stát **politicky ochoten a právně schopen chránit** dotčená práva nebo právní zájmy **českých osob** na svém státním území, jestliže rušitelem práv s protiprávními účinky na tomto území jsou zejména nadnárodní obchodní korporace, a to ze třetích zemí mimo EU a EHP. Ke globalizaci obchodu již došlo před mnoha lety. Od druhé půle 90. let ale globalizace nabyla značného dopadu v důsledku vědecko-technického rozvoje sítí elektronických komunikací a jejich poměrně snadného a dostupného používání, ovšem i zneužívání, v běžném životě.

Nedotčena zůstávají spotřebitelská soukromoprávní a procesní pravidla podle práva EU, která jsou v tomto směru **příznivá pro spotřebitele** ze všech členských států i z celého EHP. V praxi proto musíme nejprve právně posoudit, zda se případ týká **spotřebitelské věci upravené právem EU**, anebo nikoli.

Zákonodárně-politicky můžeme uvažovat o veřejnoprávním řešení. Týkalo by se **uzákonění povinného zřízení organizační složky** (i bez vazby na obchodní závod) na českém území, kterou by **zahraniční osoba**, jež poskytuje služby informační společnosti či alespoň některé z nich se zaměřením na toto státní území, zde musela mít. Uvážit by bylo zapotřebí ovšem to, jaké všechny právní důsledky by s tím vůbec měl zákon spojovat. Nabízí se procesněprávní důsledek místní příslušnosti českého soudu podle občanského soudního řádu.

Výzvy to jsou nejen pro stát, ale i pro *Hospodářskou komoru České republiky* a *Agrární komoru České republiky*, necht' jsou iniciativní. Příslušnost českých soudů v případě žalovaných zahraničních osob ze třetích zemí mimo EU a EHP se může týkat obchodně významných záležitostí. Aniž bychom

současně popřeli souběžně možný význam pro veřejná blaha.

Internetový arbitr jako tribunál soudního typu

Bez ohledu na to, co je stručně popsáno výše, zákonodárně-politické úvahy by měly směřovat k **budoucímu procesnímu zjednodušení rozhodování** tzv. internetových sporů o řádné plnění závazků týkajících se služby informační společnosti.

Na mysli mám zejména **odtížení soudů** ve prospěch **tribunálů soudního typu**. Ty mohou být jednočlenné nebo sborové (senátní).

V právu EU se setkáváme s **tribunálem soudního typu** (poskytovatelem řešení sporů) v případě sporů o ochranu práv nebo právních zájmů před jejich rušením pomocí používání neoprávněných doménových jmen v doméně .eu. Jedním ze dvou poskytovatelů řešení těchto sporů je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze. V těchto věcech však „rozhodčí soud“ jedná jako tribunál soudního typu. Pro držitele doménového jména v doméně .eu a pro *Rejstřík domény nejvyšší úrovně .eu (EURid)* je totiž podrobení se tomuto mimosoudnímu postupu **povinné**, je-li tak vůlí dotčené osoby. Sám autor těchto řádků byl členem tohoto tribunálu v Praze.

V současném vnitrostátním právu máme **jeden** tribunál soudního typu. A to finančního arbitra, resp. i jeho zástupce. Jako možný **právně orientační vzor budoucího mimosoudního řešení** tzv. internetových sporů se nám proto nabízí dvacet let zavedená právní instituce **finančního arbitra**. Svým původem pramení v právu Evropských společenství. Zjednodušeně či alespoň pracovně bychom proto mohli mluvit o **internetovém arbitrovi**, resp. i o jeho zástupci. Na mysli mám právně politické orientační východisko, které spočívá v *zákonu č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi*, ve znění pozdějších předpisů.

Vnitrostátní uzákonění internetového arbitra by nebylo v rozporu s unijně koordinovanou činností na vnitřním trhu podle *směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)*; srov. čl. 2 písm. h) a čl. 3. Otevřenou ponechávám právní otázku rozhodovací pravomoci českého internetového arbitra v rozsahu přesahujícím spotřebitelské věci včetně záležitostí investorských.

Co se týče uznání a výkonu rozhodnutí budoucího internetového arbitra v cizině, jednalo by se o podobný případ, jako je tomu dnes u rozhodnutí finančního arbitra. Jak již bylo řečeno, finanční arbitr je **tribunálem soudního typu**. Navzdory označení, nejedná se o rozhodčí (arbitrážní) soud ani o rozhodce (arbitra), protože tu chybí legální pojmový znak dobrovolnosti podvolení se řízení před ním. U arbitráže v právně pojmovém smyslu musí být podvolení se rozhodčímu řízení u **všech smluvních stran** (účastníků řízení) dobrovolné. U tribunálu soudního typu tomu tak být nemusí, protože postačuje projev vůle jen navrhovatele. Druhá strana je v takovém případě ze zákona povinna se řízení podrobit, i kdyby snad sama nechtěla. Podobně jako by tomu bylo v řízení před soudem. Proto mluvíme o tribunálu „soudního typu“. Vzpomeňme na bývalou hospodářskou arbitráž podle československého práva, zrušenou v roce 1991. U ní ovšem plativalo povinné podrobení se jí všemi stranami v určitém právním postavení.

U rozhodnutí tribunálů soudního typu však nutno uzákonit **právo na soudní ochranu**. Oproti tomu v českém rozhodčím řízení je přezkum dalšími rozhodci odvislý od souhlasně projevené vůle stran; tedy opět od všestranné dobrovolnosti. Tam, kde je však kdokoli nucen se podvolit řízení před tribunálem soudního typu (bez ohledu na jeho označení), musí být zajištěna **soudní ochrana**.

Rozhodnutí finančního arbitra lze procesně napadnout **námitkami**. Rozhoduje o nich ale zase finanční arbitr (§ 16 cit. zák. č. [229/2002](#) Sb.). Proti pravomocnému rozhodnutí finančního arbitra o námitkách lze podat **žalobu** v „řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem“ podle části páté občanského soudního řádu. Finančního arbitra lze v tomto smyslu pojmově podřadit pod „smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu“ (§ 244 odst. 1 o. s. ř.). Jedná se přitom o spor, který vyplývá ze vztahů **soukromého práva**. Soud žalobu zamítne, dospěje-li k závěru, že finanční arbitr rozhodl o sporu správně, anebo rozhodne ve věci samé rozsudkem, pakliže dospěje k závěru, že o sporu mělo být rozhodnuto jinak, než rozhodl finanční arbitr (§ 250i nebo 250j odst. 1 o. s. ř.). Rozsudek soudu ve druhém případě nahrazuje rozhodnutí finančního arbitra v takovém rozsahu, v jakém je soudním rozsudkem dotčeno (§ 250j odst. 2 o. s. ř.).

Podobně by se mohlo v **budoucnu** soudně postupovat u rozhodnutí internetového arbitra. Občanský soudní řád by nemusel být měněn, ledaže bychom uvažovali o procesní zvláštnosti řízení o soudním projednání téže věci, jakou již pravomocně projednal internetový arbitr. Na mysli mám zejména rychlost a jednoduchost soudního projednání včetně odvolání a dovolání. Současný stav se může jevit jako těžkopádný a složitý.

O jaká právní zjednodušení by se mělo **dále** jednat?

Obrácené důkazní břemeno

Na prvním místě musíme hovořit o uzákonění **obráceného důkazního břemene**. Byl by to napříště poskytovatel ukládací služby, který by musel prokázat, že spotřebitel či jiný zákazník vůči němu porušil svou smluvní povinnost. A tudíž smazání jeho příspěvku nebo jakékoli jiné dotčení (omezení dostupnosti apod.) bylo po právu; tzn. podle smlouvy včetně obchodních podmínek.

Východisko spočívá v tom, že **poskytovatel služby** je zpravidla v soukromoprávním postavení **odborníka** (§ 5 odst. 1 o. z.). Tudíž musí jednat **znale a pečlivě**, tj. i udržovat zákaznický vložený obsah s **řádnou odbornou péčí**. To platí i pro případ uplatnění smluvního oprávnění poskytovatele služby omezit či vyloučit zákaznický vložený obsah. Pakliže by zákazník porušil obchodní podmínky, které o své vůli přijal.

K řádné odborné péči ale někdy nestačí „hloupé“ robotické zásahy, formalistická vyhledávání, ale je zapotřebí vyvinout lidskou práci se znalostí českého jazyka i českých reálií. Zda a nakolik to poskytovatel služby vše umí, je jeho odbornickou odpovědností.

Jestliže již dnes odborník **nejedná s řádnou odbornou péčí**, jde to k jeho **tíži** (§ 5 odst. 1 in fine o. z.). Z právního pojmu „tíže“ můžeme výkladově dovozovat existenci **důkazního břemene**, které tíží právě odborníka (dlužníka). Nikoli snad zákazníka. Pokud by tomu mělo být zcela jinak, neměla by odbornická „tíže“ podle citovaného ustanovení žádný právní význam.

Právnímu bezpečí by prospělo, jestliže by právní otázku, koho zatěžuje **důkazní břemeno**, výslovně stanovil předpis.

Věřitel (zákazník) v námi sledovaných případech obvykle mívá **slabší postavení** vzhledem ke svému odbornému, zvláště technologickému, a informačnímu deficitu. Nemluvě o zásadní hospodářské a organizační slabosti v poměru k poskytovateli služby informační společnosti, která může být technologicky a obchodně zaměřena na většinu zemí světa.

Podobné, ovšem výslovně zákonem řešené, případy obráceného důkazního břemene dnes známe z práva antidiskriminačního a z práva patentového.

Závěr

Závěrem podotýkám, že účelem tohoto příspěvku bylo veřejně otevřít odborné téma, jehož dopad může být významný. Týká se totiž nejen hospodářství, ale i politiky, veřejné morálky, náboženství, kultury apod. Současně jsem nastínil některé možné **budoucí** zákonodárně-politické cesty.

Dosavadní podněty či návrhy šly jinou cestou, a to pomocí soudně trestního práva. Zřejmě se ale odborně a politicky zapomnělo na to, že **soudně trestní represe** je zákonem dovolena až **jen podpůrně**, subsidiárně, (§ 12 odst. 2 tr. z.). Tedy jen v případech společensky škodlivých, ve kterých **nepostačuje** uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Proto musíme **přednostně** dbát o uplatnění odpovědnosti podle „jiného“ předpisu, jímž může být předpis nejen správně trestní (přestupkový), ale i soukromoprávní.

Namísto soudního trestání proto nejprve hledejme cesty **zjednodušených řízení ve věcech soukromoprávních**, včetně mimosoudního rozhodování sporů, a současně i **trestání správní** (přestupkové). Správní trestání by mělo a mohlo vést k **pokutám**, které by byly pojaty podobně jako pokuty při omezení hospodářské soutěže; tzn. i vysoce tak, aby měly odrazující účinek i v rámci generální prevence. Omezení politické soutěže nebo svobody projevu, o které by se tu mohlo jednat, není o nic méně závažným deliktem, nežli omezení hospodářské soutěže.

Všechno to již ale jsou další právní otázky. Začít však někde musíme a můžeme. Využít lze i zkušeností ze států, kde podobná právní pravidla byla zavedena anebo pokročila zákonodárně-politická příprava jejich uzákonění.

Věcně u nás tyto záležitosti spadají pod Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo financí. Dílem do resortu Ministerstva průmyslu a obchodu.

Jakákoli další otálení na tomto poli by se nakonec mohla vymstít i státu a jeho orgánům samým. I **stát je totiž zákazníkem** hospodářsky silných a na veřejnost vlivných obchodních korporací. Jejich soukromé zájmy na tom, co se jim hodí, však nemusí být pokaždé a všude v souladu se zájmem veřejným.

Síla států, ale i nadstátních útvarů typu EU, se dnes projevuje i tím, zda a nakolik jsou schopny odolat vydatným hospodářským působením zejména nadnárodních obchodních korporací s jejich soukromými zájmy zaměřenými na určité země. A také, zda si státy umí chránit právní pořádek na svém vlastním území, a tím i postavení vlastního obyvatelstva.

Našeho tématu se v **budoucnu** zřejmě dotkne, jaký bude výsledek právně politického vývoje v EU. Na mysli mám návrhy aktu o digitálních službách a aktu o digitálních trzích. Svou roli bude sehrávat i volba zásady veřejnoprávní úpravy v EU. Zda, podle země původu, nebo podle cílové země.

Není však čas na další čekání ani na hledání právně politické výmluvy, proč něco „nesmíme“ či něco „nejde“ uzákonit. Naopak, již před lety jsme měli a mohli právně politicky přijít s účinným vnitrostátním řešením. Úprava by se ostatně mohla týkat zahraničních osob i ze třetích zemí; tj. mimo EU a EHP. Nikoli všechny potíže s ochranou práv a právních zájmů českých osob v poměru k osobám zahraničním by mělo v budoucnu vyřešit „digitální“ veřejné právo EU.

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.,

vedoucí katedry soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci,
advokát a mezinárodní rozhodce

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)